

Budapest, 2017. április 20., csütörtök (MTI) - A magyar ítélkezési gyakorlatban ritkán tárgyalnak gyűlölet-bűncselekményeket, igaz, a statisztikákban külön nem is nevesítettek teljeskörűen, így a nyilvántartásuk sem megoldott - derült ki a Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának a legfelsőbb bírói fórum honlapján olvasható összefoglaló véleményéből.

Belegi József nyugalmazott kúriai tanácselnök, az elemzőcsoport vezetője a napokban háttérbeszélgetésen ismertette megállapításait. Elmondta: 2015-ben egy évtizedre visszatekintve megvizsgálták a hazai bírói gyakorlatot, és mintegy száz, elsősorban a véleménynyilvánítás szabadsága, illetve az emberi méltósághoz fűződő jogok közötti konfliktussal összefüggő, köznyugalmat sértő esetet vizsgáltak.

A szakember arra hívta fel a figyelmet, hogy némileg félrevezető a gyűlölet-bűncselekmény elnevezés. Ezekben az ügyekben ugyanis jobbra nem egy konkrét személy elleni gyűlölet vezérli az elkövetőt, inkább az általánosító előítéletesség, amelynek oka lehet például nemzetiségi hovatartozás, származás, bőrszín, szexuális irányultság. A sértett gyakran véletlenül válik az eset szenvedő alanyává, és nem csak őt éri sérelem, hanem azt a csoportot is, amely tagjaként a bűncselekményt elszenvedte. A történetek után ugyanis a csoport más tagjai is veszélyeztetve érezhetik magukat.

A gyűlölet-bűncselekményeket több nemzetközi jogi rendelkezés szankcionálja, a többi között az ENSZ, az Európa Tanács, illetve az EU dokumentumai, amelyekhez Magyarország is csatlakozott.

Egy nemzetközi vizsgálat aggályosnak találta, hogy a magyar szabályozás nem nevesíti külön a rasszista indítást a különféle erőszakos bűncselekmények minősített esetének számító aljas indok egyik formájaként, ezért gyakorlatilag lehetetlen a faji indítatású bűncselekmények figyelemmel kísérése Magyarországon.

"Ez a kritika a csoport megítélése szerint tulajdonképpen jogos" - áll a kúriai dokumentumban.

Az efféle cselekmény lehet gyűlölettel - amelyet a jelenlegi büntető törvénykönyvben a közösség tagja elleni erőszakra vonatkozó rendelkezések szankcionálnak - vagy gyűlöletbeszéd, amelynek a magyar szabályozásban jobbra a közösség tagja elleni uszítás tényállása felel meg.

A közösség tagja elleni erőszak és a közösség elleni uszítás tényállásaiban a kiemelt büntetőjogi védelmet élvező csoportok köre nem lezárt. A vizsgált ügyek közül a bírói gyakorlat - az elemzőcsoport szerint helyesen - védendő csoportnak tekintette például a roma származásúakat 23, a magyarsághoz tartozókat 8, a románsághoz tartozókat 1, az erdélyi magyarokat 1, a zsidó vallásúakat 3, a római katolikus vallásúakat 1, a fekete bőrűeket 1, a homoszexuálisokat 2, a bevándorlót, migránst 1 ügyben.

Belegi József a felmerülő jogalkalmazási dilemmákat ismertetve kifejtette: a közösség tagja elleni erőszak szankcionálásának rendeltetése többi között az, hogy senkit ne érhesen bántódás egy népcsoporthoz tartozása miatt, ezért lehetnek nemcsak valamely kisebbséghez, hanem a többségi, magyar társadalomhoz tartozók is ilyen támadás áldozatai.

Egy másik felvetődő kérdés volt, hogy vajon a bíróság által felozlatott - tehát már nem törvényesen működő - Új Magyar Gárda Mozgalom tagjait e minőségükben ért fenyegetések, bántalmazások miatt megilleti-e a gyűlölet-bűncselekmények szankcionálásával járó magasabb szintű védelem. A bíróságok szerint nem, és igaz ez az egyes szurkolói csoportokra vagy például zenekarok rajongóira is. (Természetesen, ha a sérelmükre más bűncselekményt követnek el, például testi sértést, akkor az üldözendő és büntetendő, csak a speciális gyűlölet-bűncselekmények, a közösség tagja elleni erőszaknak nem lehetnek sértettjei.)

A bíróságok a gyűlölködő kijelentéseket önmagukban rendszerint nem látták elégségesnek a közösség tagja elleni erőszak garázdasághoz hasonló alakzatának megállapításához akkor sem, ha ezek a kijelentések az eset körülményei alapján kihívóan közösségellenesek és riadalomkeltésre alkalmasak. "Általában még vádemelés sem történik például, amikor romákat megfélemlítő felvonulásokon mocskolódo, rasszista jelszavakat skandálnak, pedig a szóban levő tényállás alapján ez (ha a riadalomkeltésre alkalmasságot valamely körülmény nem cáfolja) büntethető lenne" - áll az elemzőcsoport összefoglaló véleményében.

A közösség elleni izgatás, uszítás miatti vádemelések csekély száma részben visszavezethető az

elkövetési magatartás bonyolult megítélésére. A közösség elleni uszítás miatt indult büntetőeljárások töredéke jut csak el vádemelésig, jobbára elutasítják a feljelentést, vagy megszüntetik a nyomozást.

A nemzetiszocialista és kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása elnevezésű büntető törvénykönyvi tényállással kapcsolatban a vizsgálat megállapította, hogy kevés ennek alapján indult ügy van: ezekben többnyire a holokauszt jelentéktelennek feltüntetése miatt kezdődött eljárás.

A vizsgált mintegy száz ügyben 29 vádlott kapott végrehajtandó szabadságvesztést - jobbára akkor, ha a közösség tagja elleni erőszak mellett más bűncselekmény is megvalósult -, 39 felfüggesztettet, 4 közérdekű munkát, 10 pénzbüntetést, további 9 esetben próbára bocsátást alkalmaztak a bíróságok, utóbbiak közül öten fiatalok voltak, két másik fiatal megrovást kapott, egyet pedig javítóintézetbe utaltak.

Az ilyen indíttatású cselekmények közül kiemelkedik a romagyilkosságok néven ismertté vált, hat halálos áldozatot követelő bűncselekmény-sorozat, amelynek vádlottjai közül hármat jogerősen tényleges életfogytiglanra ítélt a Kúria. Ugyanakkor a támadássorozat a roma lakosság körében sok, a többségi társadalomhoz tartozók sérelmére elkövetett gyűlölet-bűncselekmény ürügyül szolgált - jegyezte meg a szakember.

A 31 oldalas összefoglaló jelentés a http://www.lb.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemen_4.pdf internetcímen olvasható.

bja \ bBAB \ bki \ ppd

MTI 2017. április 20., csütörtök 9:29